

GELD GEVEN IS HET BRENGEN VAN EEN OFFER

Ooit sprak ik iemand die onderzoek deed naar migrantenkerken. Hij bezocht veel kerkdiensten, vooral in de Bijlmer. Ik vroeg hem wat hem was opgevallen. Hij zei: 'Wat mij opviel is dat ze het altijd over geld hebben in hun vieringen. Bij ons, in de PKN, gebeurt dat eigenlijk nooit.' Wij hebben het in onze diensten bijna nooit over geld en het geven van geld. Waarom is dat zo? Komt dat omdat wij over het algemeen redelijk welvarend zijn? Dat geldt trouwens niet voor iedereen. Dat is voor veel migranten wel anders. Of zijn we bang voor de gevolgen als het we evangelie serieus nemen? Dat het pijn in onze portemonnee gaat doen. Of zijn we zo liberaal dat we vinden dat een ander daar eigenlijk niets over te zeggen heeft. Het lijkt wel of geld een taboe is in de kerk, de olifant in de kamer. Terwijl geld een belangrijke factor is in ons leven. Het bepaalt veel keuzes van ons. Waar ga ik wonen? Welk werk doe ik? In hoeverre zijn we in de macht van geld? Iemand zei eens: 'Geld is een goede dienaar, maar een slechte meester'. Een tegeltjeswijsheid voor boven je bed.



Vandaag wil ik met je nadenken over de geloofsmatige kant van het geven van geld. Een geestelijke benadering van het geven van giften. Dat is uiteraard veel breder dan het geven aan kerkbalans. Als ik uit mijzelf over het geven van giften nadenk, dan doe ik dat vooral functioneel. Wat is het doel en sta ik daarachter en hoe hard is nodig? Wordt het geld goed besteed? Kan ik het aftrekken van de belasting? Ook in de kerk doen we dat. Dit zijn onze kosten. Als we per lid dit bedrag bijdragen dan komen we niet tekort. Dat zijn allemaal nuttige praktische overwegingen. Maar er is meer. In Deuteronomium komen we een soort liturgie tegen over het inzamelen van de gaven. Het volk staat op het punt het land binnen te trekken. Mozes houdt hen voor dat dat land een geschenk is. In het Hebreeuws staat dat er dubbelop. Het is een erfdeel geërfd van de Heer. Maar als je er eenmaal woont ben je dat snel vergeten. Je leeft er alsof het allemaal jouw bezit is. Daarom is er de opdracht om het eerste van de oogst, naar het heiligdom te brengen. Je gaat met je mand met graan naar de priester en je zegt daarbij hardop: 'Hierbij verklaar dat ik het land, dat God aan ons heeft gegeven, ben binnen gegaan.' Pas dan neemt de priester de mand in ontvangst en plaats die voor het altaar. Je geeft het als het ware terug aan de eigenaar. Ik hoor daarin een herinnering dat het land en dat de opbrengst van de oogst niet jouw bezit is. Het zijn geschenken die je beheert.

Hoe kijken wij naar alles wat we bezitten? Wellicht heb je een huis in eigendom en ben je gehecht aan je spullen. Misschien heb je spaargeld of zelfs aandelen. Ik moet eerlijk zeggen dat ik mij gedraag alsof dat mijn bezit is en mijn verdienste. In Thora klinkt een ander geluid. In wezen is alles wat wij hebben een geschenk. We hebben het ontvangen in bruikleen van de Ene. Omdat te beseffen breng je het eerste de beste van je opbrengst naar het heiligdom. Dus niet als je iets over hebt, nee het allereerste. Bij ons werkt het precies andersom. Je kijkt naar wat binnenkomt. Daar betaal je eerst je vaste lasten van. Wonen, levensonderhoud, verzekeringen, ontspanning. Van de rest betalen we onze giften. Jaren terug volgde ik een workshop over je geefgedrag en je geloof. De econoom, die dat leidde, zei: wellicht moet je eerst in je begroting je giften opnemen, als eerste levensbehoefte. Dan voorkom je dat het een sluitpost wordt. Als ik een gift geef dan maak ik met wat vingerbewegingen op een schermpje op mijn bank-app. Je kunt het amper als een handeling zien.

Wij gaan niet met een mand vol druiventrossen, als eerstelingen, naar het heiligdom. Je moest er voor reizen. Die fysieke gang maakt het voelbaar. Hoe zou je iets van dat besef kunnen hebben? Ik geef het eerste van het kostbare van wat ik zelf heb ontvangen terug aan wie van wie het eigenlijk is. Niet als sluitpost, maar als eersteling. Want ik bezit wel van alles, maar het is niet van mij. Daarom offer ik mijn eersteling. Geven is ook iets terug geven.

In sommige kerken zie je een houten kist met een gleuf om er geld in te doen. Zo'n kist heet een offerblok. Soms staat er het woord 'offerande' op. Geld geven kun je ook zien als een offer. Ik kan bij voorbeeld voor kerkbalans geld geven omdat ik de kerk veel voor mij betekent. Daar dit een soort transactie in. Ik kan het ook als een offer zien. Dan doe je het in eerste instantie voor God. Soms is het daadwerkelijk een offer, het kost je wat. Je kunt misschien andere dingen niet doen. Er zit ook toewijding in, je geld wijdt je toe aan de dingen van God. Je tijd geven, aandacht schenken kan ook een offer zijn. Paulus bedankt de mensen uit Filippijzen dat zij hem hebben geholpen, waarschijnlijk met geld. Hij zegt daarover: Alles wat jullie mij gegeven hebben is offer waar God blij mee is. De Filippijzen geven geld aan Paulus, maar volgens hem is het uiteindelijk een geschenk aan God. Geld geven aan welk goed doel dan ook, is een offer brengen aan God. Bovendien zegt Paulus als je geeft dan ontstaat er geen tekort, maar loopt je tegoed juist op. Je wordt beloond.

Als de mand met eerstelingen voor het altaar staat spreek je een hele geloofsbelijdenis uit. Dan kniel je neer en je zegt: Hier zijn de eerstelingen van het land wat wij van U ontvangen hebben. Daarna is er een feest met de Levieten, dat zijn – zeg maar- het personeel van het heiligdom, maar ook met de vreemdelingen. Dit moet allemaal gebeuren bij de eerste oogst in het nieuwe land. Maar het blijft niet bij deze eenmalige actie. Elke drie jaar moeten zij 10 procent afstaan van hun oogst. De opbrengst is bestemd voor de Levieten, de vreemdelingen, de weduwen en de wezen. Er zijn dus twee doelen. Voor de Levieten, die zorgden voor de eredienst en voor de meest kwetsbare. Wij zouden zeggen deze collecte is bestemd voor de instandhouding van de eredienst en de diaconie. Waarom zou je geld geven? Er zijn allerlei overwegingen voor die met 'nut en noodzaak' te maken hebben. Of met plicht: God vraagt het van ons. Ik kom in de Bijbel hele andere redenen tegen. Die hebben te maken met mijn positie als mens. Wie ben ik en wat heb ik? Ik leef voor het aangezicht van God, met alles wat ik heb. Mijn bestaan is geschenk En alles wat je hebt is geen bezit, maar een gave. Als je daarmee leeft, wordt geven iets heel anders. Kerkbalans is wellicht een aanleiding, om de balans op te maken van je hele leven zo.

Iedereen moet voor zichzelf besluiten hoeveel hij wil geven.
Je moet van harte geven en niet omdat het verplicht is.
Want God houdt van mensen die met vreugde geven.
God heeft de macht om jullie al het goede te schenken.
Hij kan jullie alles geven wat je nodig hebt.
Zelfs zo veel dat jullie altijd meer dan genoeg hebben,
en veel overhouden om andere mensen te steunen.
Het is God die zorgt voor zaad om te zaaien en brood om te eten.
Hij zal er ook voor zorgen dat jullie meer dan genoeg hebben.
En dat jullie steeds meer goeddoen voor anderen.

2 Korinthe 9

In 2 Korinthe 9 doet Paulus een oproep om een collecte voor de christenen in Jeruzalem te houden. Als een volleerd marketeer houdt hij een prachtig fondsenwervingspraatje.

Moet je horen. 'Iedereen moet voor zichzelf besluiten hoeveel hij wil geven. Je moet van harte geven en niet omdat het verplicht is. Want God houdt van mensen die met vreugde geven. - God heeft de blijmoedige gever lief, staat er in een oudere vertaling – God heeft de macht om jullie al het goede te schenken. Hij kan jullie alles geven wat je nodig hebt. Zelfs zo veel dat jullie altijd meer dan genoeg hebben, en veel overhouden om andere mensen te steunen. Het is God die zorgt voor zaad om te zaaien en brood om te eten. Hij zal er ook voor zorgen dat jullie meer dan genoeg hebben. En dat jullie steeds meer goeddoen voor anderen.' Wat is het geheim van met vreugde geven? Dat je geen zure gever bent, maar een blijmoedige. Hoe wordt je een blijmoedige gever? Dat begint met ontvangen. Dat is vaak nog hele kunst. Maar geven begint met ontvangen. Kun je je handen ophouden voor de genade. We worden overladen met de gunsten van God. Dat hebben we niet verdiend. Het is genade, het zijn gunsten. De mooie dingen in het leven, met als kern dat God altijd verder met je gaat. Hoe dan ook. Het is genade dat ik besta. Alles wat ik bezit is genade. Dat God met mij een weg verder gaat, ook dat is genade. Hoe meer je daar meeleeft, hoe ruimhartiger je wordt ...
Amen